

5. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΜΟΡΦΩΣΗΣ - Ο ΑΘΗΝΑΙΟΣ ΚΑΙ Η ΕΡΓΑΣΙΑ - Η ΑΘΗΝΑ ΓΙΟΡΤΑΖΕΙ

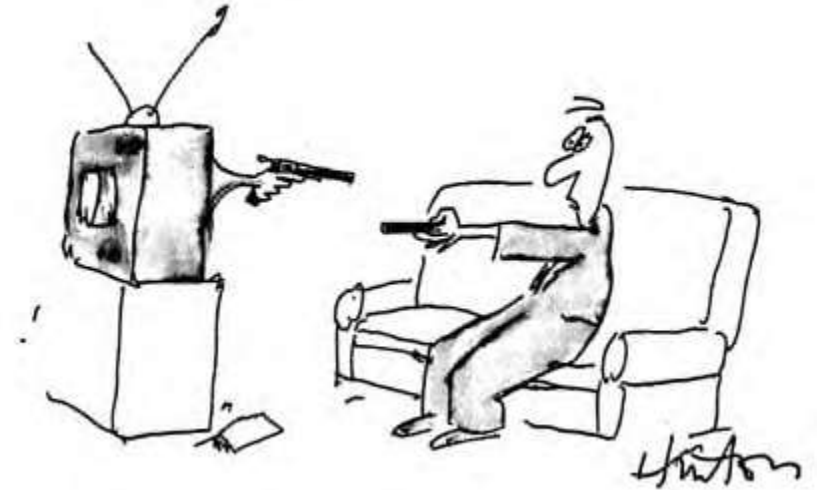
Μπακάλης Κώστας: history-logotexnia.blogspot.com

A. Η ΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

➤ Ποιοι εκπαιδευτικοί στόχοι είχαν τεθεί από την αθηναϊκή πολιτεία;

- ✎ Βασικός παιδευτικός στόχος: **η αρμονική ανάπτυξη του σώματος και του πνεύματος.**
- ✎ Παραπληρωματικοί παιδευτικοί στόχοι είναι η ανάπτυξη:
 - ✓ του **καλού γούστου,**
 - ✓ της **ευπρέπειας,**
 - ✓ της **κοινωνικότητας,**
 - ✓ της **οξυδερκούς πολιτικής σκέψης.**
- ✎ Κυρίαρχη θέση έχει επίσης η **μουσική παιδεία.**

➤ Σήμερα ποιοι παράγοντες διαμορφώνουν το γούστο των παιδιών εφηβικής ηλικίας;

- Ποια μαθήματα διδάσκει ο μαθητής;
 - Από ποιον συνοδεύεται στο σχολείο;

➤ Ποιες ειδικότητες δασκάλων υπήρχαν στην Αρχαία Αθήνα;

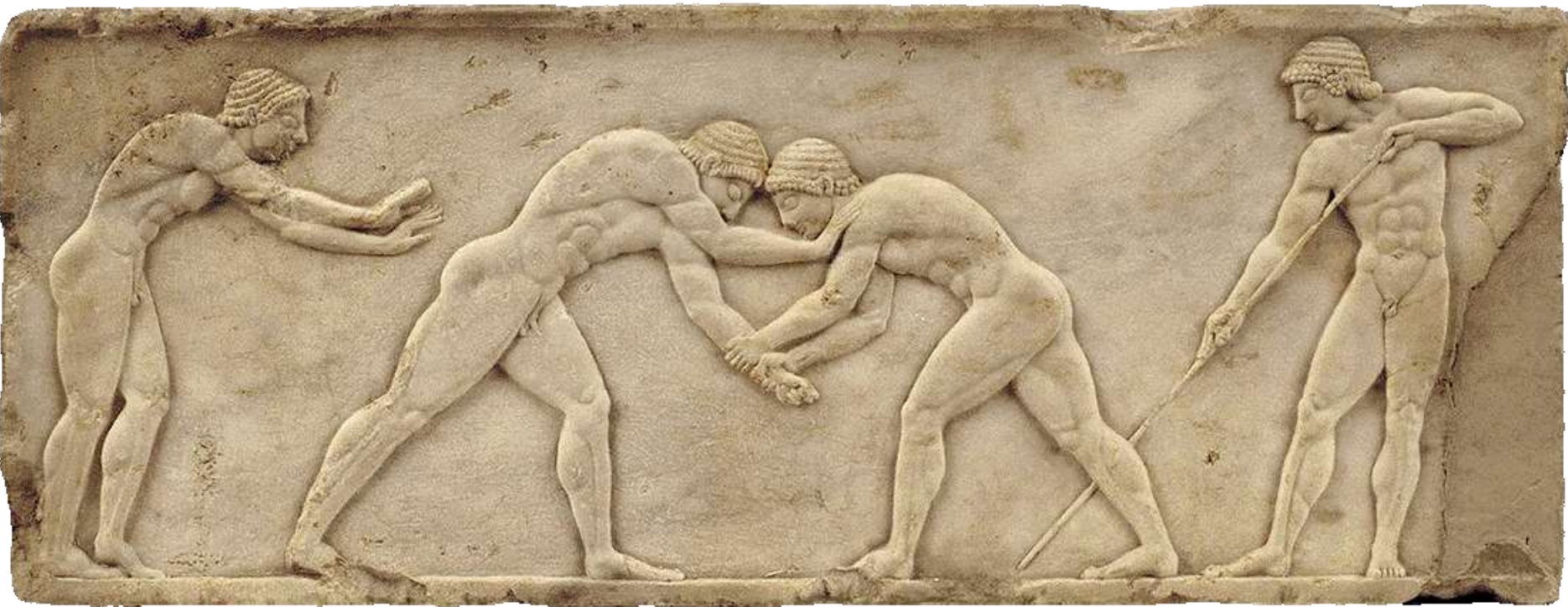

Ο παιδαγωγός
βοηθάει στο
σπίτι το παιδί
να μάθει
γράμματα και
το συνοδεύει
στο σχολείο.

Ο γραμματιστής
του διδάσκει
γραφή,
ανάγνωση και
την κατανόηση
των ομηρικών
επών.

Ο κιθαριστής
του διδάσκει
μουσική.

Ο παιδοτρίβης
το εκγυμνάζει.

▲ Ανάγλυφο από βάση επιτύμβιου αγάλματος κούρου, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο.

Στη μέση σκηνή από παλαίστρα με δύο παλαιστές. Αριστερά ένας αθλητής ετοιμάζεται να κάνει άλμα και δεξιά ένας άλλος τακτοποιεί το σκάμμα.

<http://users.sch.gr/ipap/Ελληνικός%20Πολιτισμός/Υλικο/Theoria%20arxaia/metafra-seis%20a%20gym/a02xm.htm>

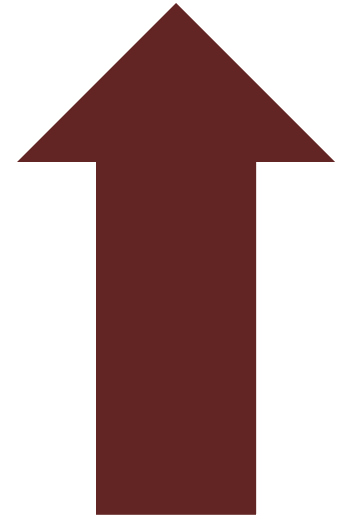
▲ Πήλινο αγαλματάκι που απεικονίζει μαθητή να πηγαίνει στο σχολείο με μια πλάκα στο χέρι. Βρέθηκε στην Ερέτρια (Εύβοια), 3ος αιώνας π.Χ. Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο.

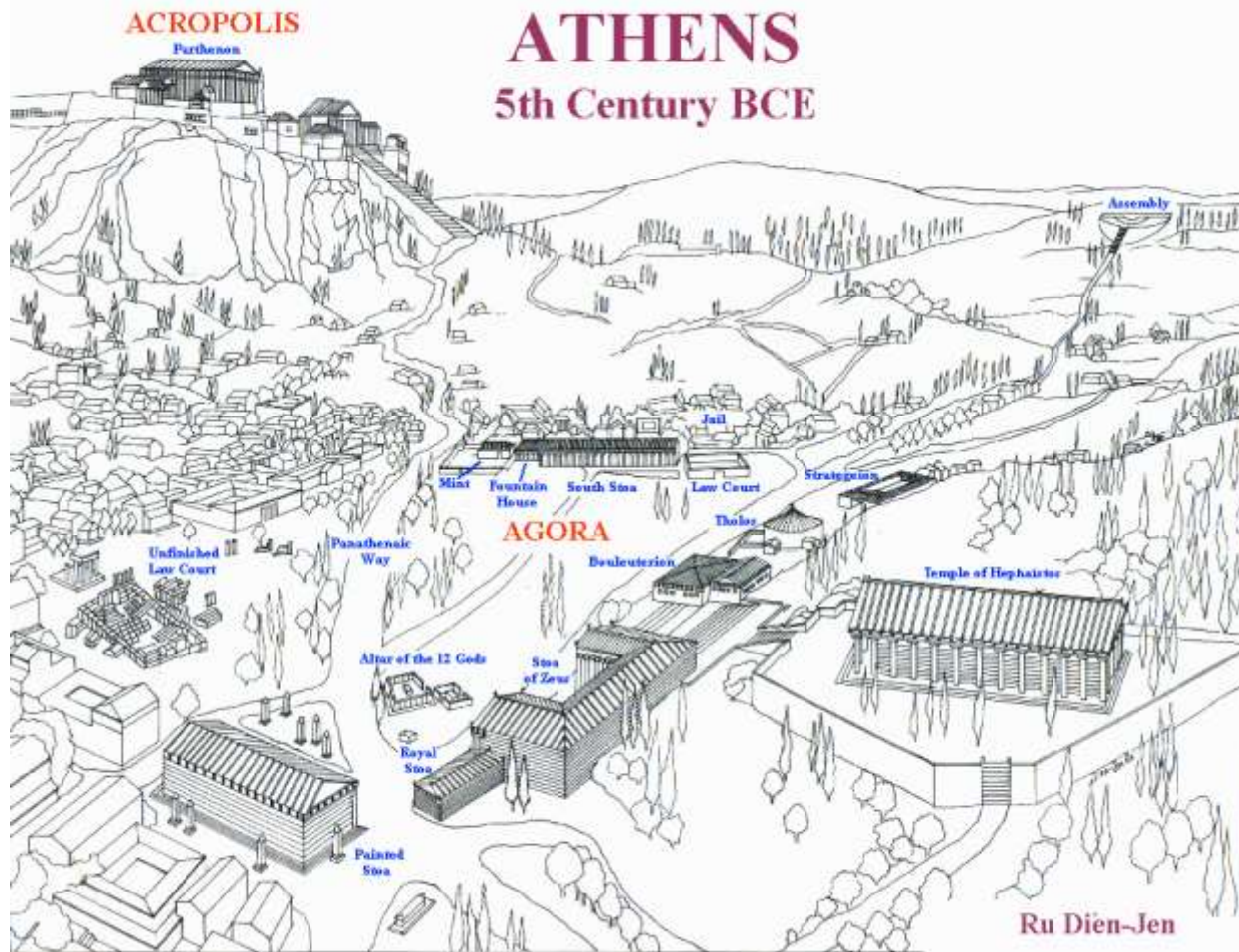

Στην εφηβική ηλικία τα παιδιά των πλούσιων Αθηναίων διδάσκονταν από τους **σοφιστές** τη ρητορική τέχνη.

Το πνευματικό κλίμα στην Αθήνα βοηθούσε σημαντικά το νέο να αναπτύξει τους πνευματικούς του ορίζοντες.

▲ Όμως, τον νέο, και ιδιαίτερα τον έφηβο, τον βοηθούσε στη **διανοητική και αισθητική του ανάπτυξη η όλη πνευματική ατμόσφαιρα που κυριαρχούσε στην Αθήνα**. «Ἑλλάδος παιδευσιν» ονομάζει την πόλη ο Θουκυδίδης και αυτή ήταν η πραγματικότητα. Πνευματικό και καλλιτεχνικό κέντρο του ελληνισμού η Αθήνα, παρείχε κάθε δυνατότητα στους νέους να αναπτύξουν όλες τους τις ικανότητες, να διευρύνουν τους πνευματικούς τους ορίζοντες και να αναδείξουν τα όποια ταλέντα τους.

➤ Πώς φαντάζεσαι την ημέρα ενός Αθηναίου Μαθητή; Από τι φαίνεται ότι οι Αθηναίοι περνούσαν το μεγαλύτερο μέρος της ημέρας τους έξω από το σπίτι;

▲ Πήλινο αλογάκι
(Αρχαιολογικό Μουσείο Αθηνών)

Από τα επτά έως τα δεκατέσσερά τους χρόνια τα αγόρια της Αθήνας πήγαιναν σε μικρά ιδιωτικά σχολεία. Τα κύρια μαθήματα που διδάσκονταν ήταν η γραφή και η ανάγνωση, η γραμματική, η ποίηση και η μουσική. Μετά τα δεκατέσσερα περιλαμβάνονταν στην εκπαίδευσή τους και η φυσική αγωγή: γυμναστική, πάλη, άλματα, τρέξιμο, δισκοβολία, παγκράτιο και ακόντιο. Σε μεγαλύτερη ηλικία έκαναν και στρατιωτική εκπαίδευση. Τα αγόρια των πλούσιων πολιτών μάθαιναν ιππασία και συχνά παρακολουθούσαν τους λόγους των σοφιστών. Τα κορίτσια δεν πήγαιναν σχολείο. Δεν ήταν όμως όλες οι γυναίκες αγράμματες. Αρκετές έκαναν μάθημα στο σπίτι και ήξεραν να διαβάζουν και να γράφουν. Μάθαιναν επίσης να παίζουν μουσικά όργανα, όπως αυλό και λύρα.

B. ΟΙ ΑΘΗΝΑΙΟΙ ΑΓΡΟΤΕΣ

➤ Υπήρχαν αγρότες στην Αθήνα της εποχής του Περικλή;

▲ Μάκρων, Ο Τριπτόλεμος ξεκινάει με το άρμα για να διδάξει στους ανθρώπους την καλλιέργεια των σιτηρών, δεξιά η Περσεφόνη, αριστερά η Δήμητρα
<http://users.sch.gr/ipap/Ελληνικός%20Politismos/Υλικό/istoria/a-5-igemonia-05-athina-morphosi.htm>

Αποτελούν την πλειονότητα του πληθυσμού και έχουν μικρή ιδιοκτησία.

Καλλιεργούν τα χωράφια με τη βοήθεια των δούλων.

Η κτηνοτροφία είναι περιορισμένη.

▲ Ζωγράφος του Βρύγου, Βουκόλος (βοσκός αγελάδων)

<http://users.sch.gr/ipap/Ελληνικός%20Πολιτισμός/Υλικο/Θεωρία%20αρχαία/metafraseis%20a%20gym/a03xm.htm>

Γ. ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

➤ Τι γνωρίζετε για την ύπαρξη εργαστηρίων στην Αρχαία Αθήνα;

■ Πολυάριθμοι τεχνίτες ζουν κυρίως στην πόλη.

Τα εργαστήρια είναι:

- ανοιχτά προς το μέρος του δρόμου → για να προσελκύουν πελάτες.

Τα εργαστήρια και τα μαγαζιά με το ίδιο αντικείμενο εργασίας είναι:

- συγκεντρωμένα στην ίδια περιοχή (π.χ. αγγειοπλάστες στον Κεραμικό).

► ΟΙ ΑΘΗΝΑΙΟΙ
ΑΓΑΠΟΥΝ ΤΗ
ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ

Διότι καθένας από σας
συχνάζει άλλος σε
μυροπωλείο, άλλος σε
κουρείο, άλλος σε
σκυτοτομείο και άλλος
όπου τύχει και οι
περισσότεροι πηγαίνουν
σε όσους έχουν τα
εργαστήριά τους κοντά
στην αγορά, ενώ
ελάχιστοι πηγαίνουν σε
όσους απέχουν πολύ από
αυτήν.

Λυσίας, Υπέρ του
Αδυνάτου, 20
(μετ. Γ. Κυριαζή)

▲ Ζωγράφος του Χυτηρίου, Χυτήριο μετάλλων
[http://users.sch.gr/ipap/Ελληνικός%20Πολιτισμός/Υλικο/
Theoria%20arxaia/metafraseis%20a%20ogym/a03xm.htm](http://users.sch.gr/ipap/Ελληνικός%20Πολιτισμός/Υλικο/Theoria%20arxaia/metafraseis%20a%20ogym/a03xm.htm)

▲ Ζωγράφος του
Αμβρόσιου, Ζωγραφίζοντας
γλυπτά

<http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/Yliko/Theoria%20arxaia/metafraseis%20a%20a%20gym/a03xm.htm>

▲ Ζωγράφος του Αμβρόσιου, ψάρεμα
<http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/Yliko/Theoria%20arxaia/metafraseis%20a%20a%20gym/a03xm.htm>

➤ Μπορείτε να προσδιορίσετε το ρόλο των τριών εικονιζόμενων προσώπων;

Δ. ΕΜΠΟΡΙΟ

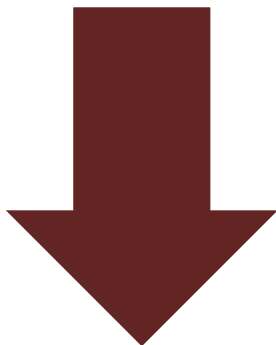
➤ Τι γνωρίζετε για τις εμπορικές δραστηριότητες της Αρχαίας Αθήνας;

- Η αύξηση του πληθυσμού συντελεί στη ραγδαία αύξηση του εμπορίου.

Εισαγωγές:

- τρόφιμα
- πρώτες ύλες για τις εργασίες των βιοτεχνών

Εξαγωγές:

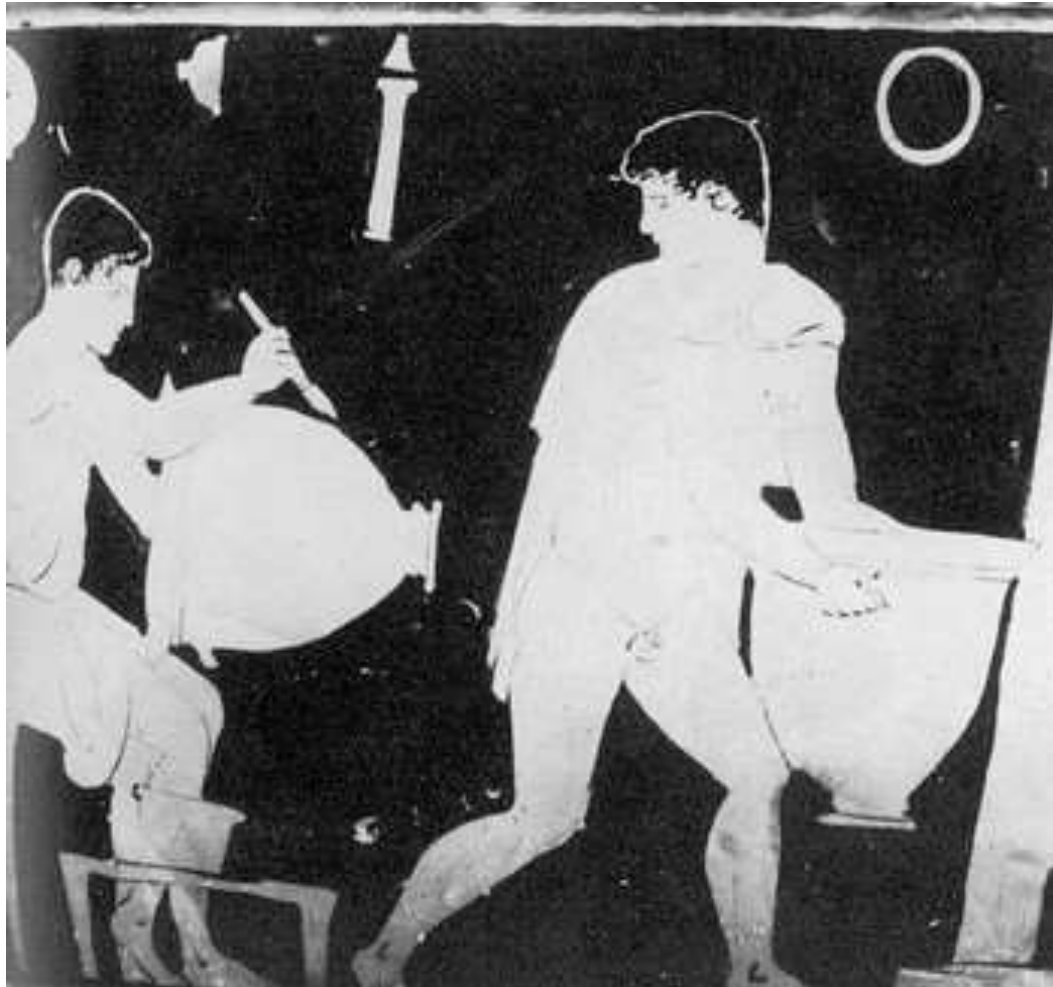
- υφάσματα
- όπλα
- κατεργασμένα δέρματα
- αγγεία
- έπιπλα

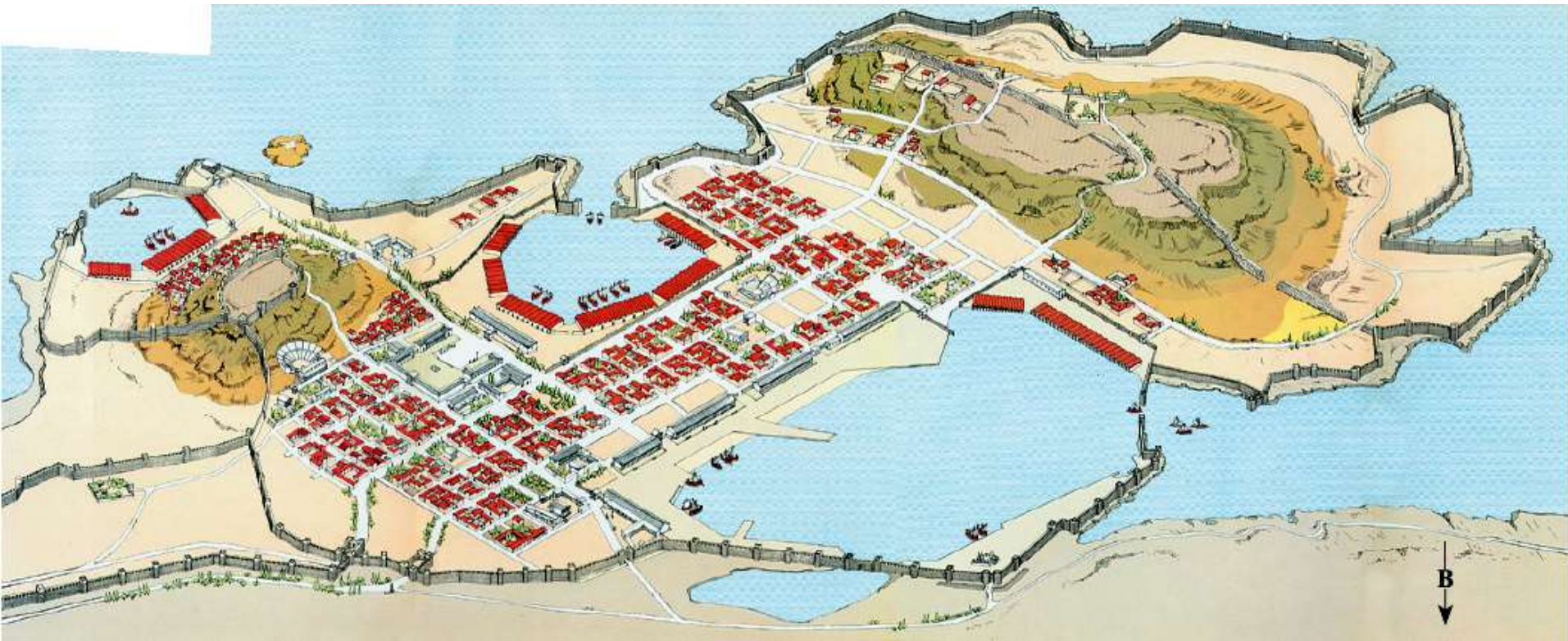

■ Εμπόριο: Φωτογραφία από λογισμικό: Δημόσιος κι ιδιωτικός βίος στην Αρχαία Ελλάδα

➤ Μπορείτε να περιγράψετε τη σκηνή;

▲ Αναπαράσταση του Πειραιά, όπως ήταν στην Κλασική Εποχή. Γύρω από το λιμάνι υπήρχαν αποθήκες όπου φύλαγαν τα σιτηρά. Ο Πειραιάς ήταν το μεγαλύτερο και σημαντικότερο εμπορικό λιμάνι στον ελληνικό κόσμο.

Ε. ΔΙΑΝΟΗΣΗ

➤ Ποιοι ήταν οι διανοούμενοι της Αρχαίας Αθήνας:

■ Στο περιθώριο των επαγγελματικών απασχολήσεων, μια ιδιαίτερη ομάδα, όχι και τόσο ολιγομελής:

✓ **Διανοούμενοι**

✓ **Καλλιτέχνες**

✓ **Πολιτικοί**

- με τις επιδόσεις τους υλοποιούν αυτό που ονομάστηκε

- **«Χρυσούς αιών»** της Αθήνας

▲ RAFFAELLO Sanzio | *The School of Athens* 1509 Fresco, width at the base 770 cm, Stanza della Segnatura, Palazzi Pontifici, Vatican <http://www.wga.hu/index1.html>

ΕΙ. ΓΙΟΥΡΤΕΣ

➤ Ποιες γιορτές ξεκούραζαν τους Αθηναίους πολίτες;

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ	ΜΕΓΑΛΑ ή ΕΝ ΑΣΤΕΙ ΔΙΟΝΥΣΙΑ	ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΑ	ΕΛΕΥΣΙΝΙΑ
<p>Η λαμπρότερη γιορτή της πόλης, προς τιμή της Αθηνάς.</p> <p>Τελούνταν κάθε τέσσερα χρόνια.</p>	<p>Προς τιμή του Θεού Διονύσου</p>	<p>Αφιερωμένα στο Διονύσιο, ήταν μια γιορτή του κρασιού και της χαράς.</p>	<p>Αφιερωμένα στη Δήμητρα και στην κόρη της Περσεφόνη.</p>

«Ωστόσο και από τους κόπους φροντίσαμε να βρούμε, όσο γινόταν, πιο πολλές ξεκούρασες στο πνεύμα, με το να κρατούμε τη συνήθεια να κάνουμε αγώνες και θυσίες όλο το χρόνο μια πάνω στην άλλη, έπειτα και περιποιημένα σπιτικά για τον εαυτό του καθένας η ευχαρίστηση που μας δίνουν αυτά κάθε μέρα, διώχνει μακριά τη στενοχώρια».

■ Δρομείς των Παναθηναίων, 530 π.Χ.

◀ *Ανάγλυφο της Αθηνάς (Αθήνα, Μουσείο Ακρόπολης): Η θεά σκεπτική με το βλέμμα προσηλωμένο σε μια μαρμάρινη πλάκα*

➤ Ποιες γιορτές σήμερα σχετίζονται με τις αντίστοιχες αθηναϊκές;
(Λάβετε υπόψη τα δεδομένα του τόπου σας).

Παναθήναια

Μεγάλα ή «εν άστει
Διονύσια»

Ανθεστήρια

Ελευσίνια.

▲ Η ζωφόρος του Παρθενώνα εικονίζει την πομπή των Παναθηναίων.
Λονδίνο (Μεγάλη Βρετανία), Βρετανικό Μουσείο.

ΣΥΝΟΨΗ ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Το 478 π.Χ. ιδρύεται η Συμμαχία της Δήλου. Την ηγεμονία αναλαμβάνει η Αθήνα. Η Συμμαχία απαλλάσσει το Αιγαίο από την περσική παρουσία. Την ίδια περίοδο, με την καθοδήγηση του Περικλή το δημοκρατικό πολίτευμα της Αθήνας εδραιώνεται και η ζωή των Αθηναίων γίνεται περισσότερο άνετη.

Άσκηση αυτοαξιολόγησης

Συνδέστε με μία γραμμή τις λέξεις που έχουν σχέση μεταξύ τους.

Κίμων	φόρος
μέτοικος	Άρειος Πάγος
Ελληνοταμίεις	Τριηραρχία
Εφιάλτης	Βουλή των Πεντακοσίων
θεωρικά χρήματα	Ευρυμέδων
προβούλευμα	μετοίκιον
λειτουργία	θέατρο